

Rrethanori

Rrethanorieshtëgjymtyrë e dytë e fjalisë, qëvihetnëmarrëdhënierrethanore me gjymtyrënnga e cilavaretndhelidhet me të me bashkimapo me drejtim.Lidhetmegjymtyrëtëshprehura me folje, me mbiemradhe me ndajfolje. Rrethanorëtshprehen me fjalëemërtuesetëligjëratës, me forma tëpashtjelluaratëfoljes , me togfjalëshatëilirëdhe me togfjalëshatëqëndrueshëm:

1. Ne ecimngadalë.Ajohipipa **zhurmënë autobus**. Vajzapunonten**ëarkën e kursimit**.Nërrugën**“Fortuzi”**nukfrynteerë.Pa duart e tij**ëfuturanëcadorashkatëmëdha**.Pa e **zgjatur**, tha se do tëmendohej.

Rrethanorëtklasifikohennëbazëtëkriteritkuptimornërrethanorëtëvendit, tëkohës,tëshkakut, tëqëllimit, tëmënyrës, tësasisë, tëkushtitdhetëlejimit.

➤ Rrethanori i vendit (KU?)

Rrethanori i vendittregonvendin e kryerjessëveprimit, shpreh, pra, marrëdhëniehapësinore.Lidhet me foljeose me mbiemrazakonishtfoljorëdheshprehet me ndajfoljeoseshp rehjendajfoljorevendi, me emër me parafjalë, me përemërdhe me togfjalësh:

a) ndajfoljeoseshp rehjendajfoljore:**Ku janëtëgjithë?Njerëzite ardhurngalargduheshinsistemuar**.Artanillap**teposhtë e përpjetë**.

b)emër meose pa parafjalë: **Malevebinteborë**. **MbiTiranë**kishterënëmjegulla e lagësht e shkurtit.

c) përemër:**Shkollaështë e re**. **Pas sajshtrihetnjëlëndinë e gjelbër**.

ç) togfjalësh: **U ulnëkanapenëpërballëstufës**. **Dritathidhninmbiasfaltin e qullurnjollatëzbehta**.

➤ Rrethanori i kohës (KUR?)

Rrethanorii kohëstregonkohën e kryerjessëveprimitdhevaretngagjymtyrëtëshprehura me foljedhe me mbiemrazakonishtfoljorë. Ai shprehet me ndajfolje e shprehjendajfoljoretëkohës, me emra me ose pa parafjalë, me forma tëpashtjelluarafoljoredhe me togfjalësh:

a) ndajfoljeoseshp rehjendajfoljore: **Punae filluarherëtjeprezultate**. **Kohë pas kohë**dëgjohejkolla e tij e mbytur.

b) emër meose pa parafjalë: **Mbrëmjevebintevesë e lehtë**.**Nëpranverë**motindërronkrejt.

c) formë e pashtjelluarfoljore: **Duke shëtiturtakoishokët. U nisënpa zbardhur. Me tëmbërriturnanjoftoni.**

ç) togfjalësh: **Kalimtarëtishintepërtërrallëatëpasdite.**

Çdombrëmjedilninshëtitje.ishinftohurcaditëmëparë.

➤ **Rrethanori i shkakut (PSE?)**

Rrethanori i shkakut tregon shkakun e kryerjessëveprimit dhe varet nga folje ose mbiemra (foljorë). Ai shënon një fakt real. Rrethanori i shkakut shprehet me:

a) ndajfolje: **Pseudonime të pikërisht për mua? Pseudonime?**

b) me emër me parafjalë ose lokucione parafjalore, me emër në rrjedhore pa parafjalë: **Vajzakafshonte buzë të ngadhembja. Ai podridhej prej frike. Një pjesë e parcelës u dëmtua për shkak të reshjeve. U ngrivasëftohti. U lodhasë kërkuari. Plasavape.**

c) me përcjellore: **Duke e kujtuar të prishur e gjuajtistilolapsin.**

ç) metogfjalësh: **U befasuangaailajm i hidhur. Qenëzënë për punët e plakut. I erdhikeq nga ai qëndrim i mikut.**

➤ **Rrethanori i qëllimit (PËRSE?)**

Rrethanori i qëllimit tregon qëllimin e kryerjessëveprimit dhe varet nga gjymtyrë të shprehura me folje, rrallë edhe me mbiemra foljorë. Ky rrethanor shënon një fakt të synuar. Ai shprehet me:

a) ndajfolje: **Po të përsenukshkon ta vizitosh vetë? Përsedo të shkojë kaq vonë Janinëara?**

b) emër me parafjalë në përdhemë rrallë me parafjalë në: **Këtomëduhen për herbarium. Kishinshkuar për ngushëllim të gjithë u mobilizuan në luftimin e malarjes.**

c) paskajore: **Kishte ardhur për të pyetur. Nxito për të marrë përgjigje.**

ç) togfjalësh: **U morën masat për zbatimin e ligjit. Donte ta shfrytëzonte për disa qëllime të errëta.**

➤ **Rrethanori i mënyrës (SI?)**

Rrethanori i mënyrës tregon mënyrën e kryerjessëveprimit a të shfaqjes së tiparit. Varet nga gjymtyrë të shprehura me folje e mërrallë me mbiemra foljorë. Ai shprehet me:

- a) ndajfolje a shprehjendajfoljore: *Këtogjëraiakishtethënëhapur. Djersët i rridhninpalë-palënëpërfytyrë e gjoks.*
- b) emërnëkallëzore me parafjalëtme, pa, nëosenërrjedhore me parafjalënsipas: *Mihali u larguame vrap.Ecpa frikënërrugëntënde.Ai kishtepunuarnëfshehtësitëplotë.Seciliduhettëshpërblehetsipaspunës.*
- c) togfjalështëlirë a frazeologjik: *Vajza u përgjigjnëmënyrëtëprerë. Ai nuklejontetëbëhëjpunashkel e shko.*
- ç) formën e pashtjelluartëpërcjelloresdhetëmohores: *Babaiecteduke çaluar. Selimitregontepa u nguturhistoritëvjetra.*

➤ **Rrethanori i sasisë (SA?)**

Rrethanori i sasisë tregonsasiosemasëtëveprimit a tëgjendjes, shkallën e njëcilësie a tënjëveprimit.Lidhetkryesisht me folje, me mbiemrafoljorëosembiemraqëtregojnëpërmasa: *i gjatë, i gjerë, i ngushtë, i lartë, i thellëetj.*, me ndajfoljedhe me togfjalëshatëformuarnganjëmër me ose pa parafjalëqëtergonnjësimatjeje: *metër, kilogram, litër, orë, vjet, leketj.* dhenjënúmerorosepëremër i pacaktuar:

a) ndajfoljeoseshprehjendajfoljore: *Ai flistepakdhepunonteshumë. Mat shtatëherëdheprinjëherë.*

b) togfjalëshatëformuarnganjëmër me ose pa parafjalëqëtergonnjësimatjeje: *metër, kilogram, litër, orë, vjet, leketj.* dhenjënúmerorosepëremër i pacaktuar: *Kanaliishtereth500 metra i gjatë.Thesipeshontedyzetkilogramë.Përdisa caste u vendosqetësi.*

c) metogfjalëshatënatyrës frazeologjike: *Kamtelefonurmëshumë se dhjetëherë.Brigjetishinnjëtzgjaturdoreafër.*

➤ **Rrethanori i kushtit**

Rrethanorii kushtitshprehnjëhipotezëosekusht, ngaplotësimi i tëcilitvaretrealizimi i veprimit.Varengagjymtyrëtëshprehura me folje, rrallë me emërosembiemërfoljor.Kushtitheksohetmëtepër, kurkyrrethanorshoqërohet me pjesëzënvetëm. Kyrrrethanorshprehet me:

a) emërtëprirëngashprehjeparafjalorenërast, nëpamundësi: **Nërastrreziku,tërhiquni. Nëpamundësitërheqjeje, sulmoni.**

b) meemër me parafjalënme osepa: **Me përkushtim, mundtëarrinijithçka. Padiell,s'kajetë.**

c)formëtëpashtjelluarmohore a përcjellore: **Pa mësuarnukjepetprovimi. Vetëmduke njohurmirëmorfologjinë, mund ta kuptonisintaksën.**

ç) ndajfoljet *ndryshe*, *përndryshen* ëfjalitë e përbëra: *Armikunpritepërballë*, *ndryshemosm'ukthe*.

➤ **Rrethanori i lejimit**

Kyrrethanortregonnjëfakt, nëkundërshtim me tëcilinkryhetveprimi. Shprehet me njëtogfjalësh ,gjymtyrakryesore e tëcilitështënjëemër i prirëngaparafjalame dhefjalagjithë:
Me gjithëjetën e vështirë, ajo i rriti me nderfëmijët e saj. Fëmijëtlaheshinnëdet, me gjithëkohën e keqe.